

HERÄÄMÖN LÄHETYKSEN TYÖNKULKU

The Voicen aamuohjelma Heräämö

JUHA VÄSTI

Opinnäytetyö
Toukokuu 2010
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvallisen ilmaisun
suuntautumisvaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvallisen ilmaisun suuntautumisvaihtoehto

VÄSTI, JUHA:

Heräämön lähetyksen työnkulku. The Voicen aamuohjelma Heräämö
Opinnäytetyö 27 s., liitteet 4 s.
Toukokuu 2010

Tässä opinnäytetyössä käsitellään The Voice – kanavan Heräämö-ohjelmaa, jossa ainutlaatuisella tavalla yhdistetään radiolähetys televisio-ohjelmaksi.

Radio- ja televisio-ohjelmat ovat täysin erilaiset formaatit niin sisällöllisesti kuin myös teknisesti. Tässä työssä käydään läpi näiden kahden eri formaatin yhdistämisestä koituvat ongelmat ja pohditaan niiden ratkaisuja televisiotuotannossa.

Opinnäytetyössäni käsitellään laitteet, joilla Heräämön suora televisiolähetys tehdään ja samalla paneudutaan myös siihen, miten työnkulku on rakennettu toimimaan näiden laitteiden välillä.

Opinnäytetyön avulla Heräämön työnkulkua pystytään kehittämään teknisesti parempaan suuntaan.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Scriptwriting and Visual Expression

VÄSTI, JUHA:

The Workflow in Broadcasting Heräämö, the Morning Show of Voice

Bachelor's thesis 27 pages
May 2010

This thesis deals with Heräämö, the morning show of Voice, which combines radio broadcast to a television show.

Technically radio and television shows are totally different formats. This thesis goes through the problems that occur when combining these different formats together. I also ponder how to solve the problems in television broadcast.

This thesis introduces the equipment that is used in making the Heräämö live television show and also explains how the workflow has been planned to make a successful broadcast.

This thesis can help to improve the workflow of Heräämö into a technically better direction.

Keywords: Morning show, television, radio,

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 SBS FINLAND	6
2.1 The Voice	6
2.2 Heräämö	6
3 TYÖNKULKU.....	7
3.1 Studio	8
3.2 Valot.....	9
3 Kamerat	10
3.4 TriCaster.....	11
3.5 V-8 Videomikseri.....	14
3.6 P-10 Grafiikkamikseri.....	14
3.7 Kannettava tietokone.....	16
3.8 Musiikkivideoserveri.....	17
4 KUVALLISET ONGELMAT	17
4.1 Suojaviiva.....	18
4.2 Miehitettömät kamerat	22
5 PÄÄTÄNTÄ	23
6 LÄHTEET.....	27
7 LIITTEET	28

1 JOHDANTO

Radio ja televisio ovat molemmat tulleet pitkän matkaa eteenpäin siitä päivästä, kun ne on kehitetty. Tänä päivänä radio ja televisio-ohjelmat on viritetty huippuunsa niin sisällöllisesti kuin teknisestikin. Kilpailu kuulijoista ja katsojista on kovaa, minkä takia lähetyksen taso on pysyttävä kaikilla kilpailijoilla korkealla. Voice otti vuonna 2008 harppauksen eteenpäin kilpailijoistaan ja yhdisti televisiolähetyksen osaksi omaa aamuradio-ohjelmaansa Heräämöö.

Tavallisen radiolähetyksen aikana juontajat pystyvät kommunikoimaan keskenään sovitulla käsimerkeillä. Juontajilla saattaa olla myös studiossa mukana tukisanalistoja, joilla he värittävät puhettaan. Televisiolähetys tuo tullessaan täysin uudet rutiinit radiostudioon: juontajat eivät voi käyttää sovittuja käsimerkkejä ja heidän kasvonsa täytyy puuteroida. Heidän täytyy muistaa ottaa kameroihin katsekontakti ja pohtia jokaista liikettään, jonka he tekevät kirkkaiden studiovalojen loisteessa.

Radio-ohjelmat ovat suurimmaksi osin keskusteluja ja puhetta. Televisio-ohjelmat ovat taas enenemissä määrin visuaalista näyttävyyttä. Tässä opinnäytetyössä kerron asioista, joilla Heräämön televisiolähetyksen visuaalinen ilme on rakennettu ja kuinka työnkulku toimii lähetyksessä.

Olen ollut rakentamassa tätä projektia alusta alkaen ja toimin Heräämön ohjaajana televisiossa. Tässä opinnäytetyössäni kerron ongelmista, joihin olen törmännyt ja ehdotan toisenlaisia ratkaisuja niihin. Tässä opinnäytetyössä käsittelen sitä aihetta, miten radio- ja televisiolähetys on onnistuttu yhdistämään toisiinsa.

2 SBS FINLAND

The Voice kuuluu Suomessa toimivaan SBS Finland OY:hyn, joka puolestaan on osa SBS broadcastingia. Tämän yrityksen omistaa ProSiebenSat1. SBS Finland Oy omistaa muun muassa valtakunnallisen radiokanava Iskelmän ja paikallisradiot Radio 957, Radio sata, Radio Jyväskylä, Radio Mega ja TV5.

2.1 The Voice

The Voice on Suomen johtava musiikin monimedia. The Voicen sisältöön kuuluu televisio-ohjelmia, radio-ohjelmia, mobiilisovelluksia ja Internet-sivusto. Tämä tarkoittaa sitä, että lähes kaikki Voicen tuottama sisältö on saatavilla eri jakeluteitse. Esimerkiksi Heräämön lähetystä voi katsoa ja kuunnella televisiosta, Internetistä tai vaikkapa matkapuhelimesta. Kuuntelijat ja katselijat voivat osallistua Heräämön lähetykseen tekoon Internetin tai matkapuhelimen välityksellä. The Voice on nuorille aikuisille suunnattu musiikkikanava, joka tarjoaa viihdettä, musiikkia ja lifestyle -ohjelmia.

2.2 Heräämö

The Voice tarjoaa lukuisia erilaisia ohjelmia, joista Heräämö on yksi. Heräämö on aamulähetys, joka tulee arkipäivisin kello 6:00–10:00 sekä televisiosta että radiosta. Heräämö on ajankohtaisviihteeseen keskittyvä aamushow. Heräämö on pitkälti musiikin, puheen ja toimitettujen sisältöjen muodostamia kokonaisuuksia. Heräämössä soitetaan poppia ja poprockia.

3 TYÖNKULKU

Heräämön lähetyksen tekemiseen vaaditaan monenlaisia laitteita. Laitteiden vaatimukset ja asettelut ovat erittäin tärkeitä, jotta saataisiin paras mahdollinen työnkulku. Yhden ihmisen on pystyttävä tekemään lähetys itsenäisesti.

Tämän opinnäytetyön liitteenä on DVD-levy, (LIITE 1) joka sisältää osia eri juonnoista. Tästä kuvamateriaalista tulee ilmi miten työnkulku -osiossa esitellyt asiat toimivat käytännössä sekä siitä pystyy myös havainnollistamaan tämänhetkiset kuvalliset ongelmat Heräämössä. Näistä ongelmista kerron lisää luvussa neljä.

Heräämön lähetystä seurattaessa keskivertokatsoja ei luultavammin huomaa muuta kuin kaksi ihmistä puhumassa studiossa. Todellisuudessa ohjaamossa täytyy tehdä paljonkin normaalilta näyttävän lähetyksen eteen.(KUVA 1) Työnkulun on oltava kohdillaan, jotta ohjaamisessa voi keskittyä suurimmaksi osaksi itse työhön. Työnkululla tarkoitan kaikkia niitä prosesseja, joita heräämöö ohjatessa pitää tehdä, kuten live-leikkaaminen, kameroiden säätäminen, grafiikoiden päivittäminen ja juontojen nauhoittaminen.

KUVA 1. Heräämön lähetyksen ohjaamiseen käytettävät laitteet.

3.1 Studio

Heräämön studio on alun perin rakennettu palvelemaan radiolähetyksiä. Studio on noin 20 neliömetriä. Siellä on kolme isoa ikkunaa, jotka tuovat paljon luonnonvaloa ja tarjoavat hyvät näkymät Helsingin Lauttasaarta kohden. Studion oven vieressä on lasi, josta voi tarkkailla, onko studiossa juonto käynnissä ja samalla juontaja näkee, jos joku on tulossa studioon. Studion seinät ovat äänieristetyt, ettei lähetykseen tulisi kaikuääniä. Studiossa on pöytä, jossa on kiinni radiolähetyksen kontrolloimiseen tarkoitettut laitteet. Näillä laitteilla pääjuontaja pystyy vaihtamaan musiikkikappaleiden järjestystä ja hän näkee kaikki tulevat tapahtumat, esimerkiksi kaikki mainokset, jotka pyörivät tauolla. Samassa pöydässä on myös liukusäätö mikrofonien äänentasolle ja pöydästä pystyy myös ohjaamaan lähetyksen sisääntulevia puheluita. Pöydässä on neljä mikrofonia, joiden ympärillä pystyy puhumaan juontajat tai vieraat. Juontajat joutuvat aina studiossa käyttämään kuulokkeita, koska jos he soittaisivat ääntä kaiuttimista, se rupeasi kiertämään lähetyksen aikana. Studiossa on myös lähetyksen tekemiseen tarvittavat äänikompressorit, jotka sijaitsevat hyllykössä pöydän vieressä.

Televisiolähetyksen kannalta radiostudio on erittäin haasteellinen sen omien lähetyslaitteiden ja pienen kokonsa takia. Studioon on sijoitettu viisi videokameraa ja studiovaloja. Tämän lisäksi siellä ovat myös taustamonitorit, joista voidaan lähetyksen aikana näyttää haluttua kuvaa. Radionpöydän asettamien vaatimuksien takia juontajat seisovat todella lähellä toisiaan, mikä hankaloittaa kuvakokojen muuttamista sekä syvyysvaikutelman luomista kuvassa. Työnkulun kannalta on tärkeää, että ohjaamo sijaitsee suoraan studion seinän takana, jolloin kameroiden säätäminen ja juontajien kanssa kommunikointi on jouhevaa.

3.2 Valot

Heräämön studio on todella vaativa valaisun suhteen. Tämä johtuu siitä, että siellä on käytössä monia erityyppisiä valonlähteitä, kuten esimerkiksi studiovalot, ikkunoista tuleva luonnonvalo ja käytäviltä tulevat loisteputkivalot. Valojen arvoja ja ominaisuuksia täytyy ymmärtää, että niitä voi käyttää tehokkaasti hyväkseen (Grey, 2004, 9.) Kun heräämöö lähdettiin tekemään vuonna 2008, peitettiin studion ikkunat raskailla verhoilla, koska luonnonvaloa ei haluttu häiritsemään lähetyksen valaisua. Kello 06:00-10:00 välisenä aikana valonvoimakkuus muuttuu radikaalisti vuodenaikojen mukaan. Vuonna 2009 tuli yritysjohtolta pyyntö, että ikkunat täytyy saada paljaksi, niin että sieltä myös näkyy pihalle lähetyksen aikana. Tämä tarkoitti sitä, että ikkunat piti peittää ND-kalvoilla, jolloin saatiin tiputettua pihalta tulevan valonmäärän kahdella aukolla alaspäin. Näin pystyttiin paremmin säätämään studioon tulevaa valonmäärää.

Juontajien yläpuolelle on ripustettu kaksi Kino Flow -valaisinta ja heidän kasvoille on osoitettu spottivalot. Videokameralla päästään noin 5,6 aukkoon, joka on tämän tyyppiseen monikameratuotantoon hyvä. ND-kalvojen ansiosta studiovalot ovat aina kirkkain valonlähde, joka on taas työnkulun kannalta todella tärkeää, jotta kameroiden aukkoja ei tarvitse säätää kesken lähetyksen. Studion valaisemista hankaloittaa sen pieni koko. Isot studiovalot aiheuttavat paljon lämpöä ja sen poistaminen on todella hankalaa. Emme voi pitää ilmastointilaitetta päällä juontojen aikana, koska se kuuluu heti radiosta kuulijalle. Myös oven avaaminen ja muu meteli studion ulkopuolella päätyy lähetykseen. Tämän takia suurin osa Heräämön valoista on loisteputki- tai led-valaisimia.

Heräämössä käytetään normaaleja loisteputkivaloja syvyyden luomiseen. Niitä on asetettu esimerkiksi taustamonitoreiden taakse, jolloin saadaan valonlähde seinän ja monitorin väliin eli monitorin ja seinän välille syntyy syvyyttä. Samoin pöydän alle on piilotettu muutama loisteputkivalo, jolloin saadaan pöydän jalat ja lattia näkyviin. Eli tällä tavoin pöydän kansi irtoaa paremmin lattiasta. Loisteputkivaloilla korostetaan myös esineiden muotoja. Heräämön studiossa on käytössä 16 loisteputkivaloa.

Heräämön seinät on valaistu 21 led-valolla. Näin saadaan seinillä olevat kuviot näkyviin, mutta ne eivät korostu liikaa. Led-valoja käytetään myös juontajien takavaloina, jolloin saadaan juontajat paremmin irti seinästä, eli luomme syvyyseroja seinän ja juontajan välille. Visuaalinen maailmamme hahmottuu valosta ja varjoista. Ellei valoa ole, ei ole visuaalista maailmaakaan — on vain täys pimeys. Valon avulla voidaan muokata ja hallita moniulotteisia tilailluusioita, niiden hahmoja, muotoja ja muutoksia. (Pirilä, Kivi 2005, 131.)

3 Kamerate

Päätös Heräämön televisiolähetysistä tehtiin nopeasti vuonna 2008. Heräämön televisiolähetysten kanssa lähdettiin kokeilevasti liikkeelle ja tämän takia päätettiin olla investoimatta videokameroihin. Heräämössä otettiin käyttöön talon hyllystä löytyvät JVC:n Everio GZ-HD7E videokamerat. Nämä videokamerat tallentavat kovalevyille ja ne olivat alun perin käytössä haastatteluissa niin sanottuina tehoste-videokameroina. JVC:n Everio videokamerat on suunnattu kuluttajille, jotka haluavat videokameralta helppokäyttöisyyttä eli toisin sanoen videokamera on mahdollisimman pitkälle automatisoitu. Tällaisten videokameroiden valoherkkyysoptiikka on todella huono. (LIITE 2) Tällaista videokameraa kutsutaan kuluttajavideokameraksi. ”Consumer-level camcorders will not usually have the lens quality of those in the semi-professional and professional range levels, although some manufacturers try to improve the lenses on cheaper models by teaming up with established photographic lens makers”. (Evans 2005, 17.) Tällainen videokamera on todella huono vaihtoehto monikameratuotantoon, koska sen säätäminen on hidasta ja vaivalloista. Tämän tyyppisissä videokameroissa ei myöskään ole mahdollisuutta komentokaapelille, jolloin videokuvan säätäminen ohjaamosta juonnon aikana on mahdotonta. Työnkulun kannalta on erittäin tärkeää, että juontaja seisovat paikoillaan juontojen aikana, jotta kuvanterävyys pystyy kohdillaan. Sama pätee myös valojen kanssa: valonvoimakkuus ei saa muuttua juonnon aikana, jotta voidaan luottaa kiinteään aukkoon videokamerassa. Vaikka Everiot eivät ole studiovideokameroita, niin ne silti täyttivät tärkeimmän ominaisuuden: antoivat kuvavirtaa ohjaamoon.

Vuonna 2010 Heräämööön investoitiin uudet videokamerat. Everioiden tilalle tuli Sonyn HRV-HD1000E videokamerat. Nämä videokamerat ovat myös kuluttajavideokameroita, mutta lähentelevät laadultaan keskitason-ammattivideokameroita. Nämä videokamerat valittiin siksi, koska ne tarjoavat järeämmän koneiston kuin Everiot ja niissä on parempi optiikka ja videokuva.(LIITE 3)

Tekniikka kehittyi koko ajan ja monella videokameravalmistajalla on tarjolla erilaisia studiokameroita, joita voi käsitellä kaukokaapelilla. Ongelma tällaisissa videokameroissa on hinta. Yksi tällainen studiokamera maksaa noin 5000–15 000 euroa.

Heräämön lähetyksessä, studiossa, on käytössä viisi Sonyn HVR-HD1000E videokameraa. Studion ulkopuolella on yksi JVC:n Everio videokamera niin sanottuna sääkamerana, joka näyttää ulkona olevan sään. Tätä kameraa käytetään aina, silloin kun Heräämössä tulee uutiset ja kerrotaan säästä. Sillä on helppo havainnollistaa konkreettisesti, minkälainen sää on sillä hetkellä Helsingissä. Heräämössä käytetään myös aika ajoin Sonyn DVCAMia studion ulkopuolella kuvattaviin juontoihin. Tällaisia tapauksia on ollut esimerkiksi Heräämön juontajan Nivalan hiusten leikkaaminen, Duudsonien kisailu ja Heräämön talviolympialaiset. Sonyn DVCAM on ammattilaisvideokamera. Se on täydellinen ratkaisu sellaisiin kuvauksiin, missä on toimintaa. Se on olkapääkamera, jolla on helppo kuvata toimintaa ja seurata liikettä. Sonyn DVCAM vaatii operoijan, joten sen käyttäminen pitää hyvin suunnitella ennen lähetystä. (LIITE 4)

3.4 TriCaster

Heräämön lähetyksessä tekniikan aivoina toimii TriCaster. Tämä laite sisältää suoran televisiolähetyksen tekniikan pienessä mustassa laatikossa. TriCaster yhdistää kaikki lähetyksessä tarvittavat laitteet toisiinsa. (LIITE 5) TriCaster on edullinen ratkaisu monikameratuotannon leikkaamiseen ”Leikkaustyö on rytmin rakentamista”.(Pirilä, 2008, 73.) Se sisältää suoran lähetyksen leikkaamiseen tarvittavan ohjelmiston, erilaisten grafiikoiden näyttömahdollisuuden sekä sillä pystyy toistamaan videotiedostoja. TriCasterilla pystyy myös nauhoittamaan kaikki lähetyksen juonnot

digitaaliseen muotoon. TriCasterin voi yhdistää verkkokovalevyihin, mikä on työnkulun kannalta erittäin tärkeää, koska siten pystyy siirtämään tarvittavaa materiaalia eteenpäin, esimerkiksi nauhoitetut juontoja. Verkkokovalevyjä pitkin voidaan myös tuoda uusia videoita lähetykseen, kuten esimerkiksi musiikkivideoita tai inserttejä.

KUVA 2. TriCasterin leikkausohjelmiston kuva.

TriCaster on kevyen monikamerantuotannon lähetyksikkö ja se tarjoaa kaikki tarvittavat elementit suoran lähetyksen tekemiseen. TriCasterin ohjelmistosta löytyy myös 3D-animaatioita ja sillä pystyy myös reaaliajassa käyttämään virtuaalitudiota, jossa juontajan tausta häivytetään väriavaintunnus-tekniikalla. TriCaster sisältää myös kevyen grafiikka- ja videoeditointiohjelmiston.

TriCasterin suurimmat heikkoudet piilevät sen käyttäjäystävällisyydessä. Omien elementtien lisääminen on äärimmäisen hankalaa. Jos TriCasteriin haluaa lisätä omia grafiikoita, se pitää tehdä TriCasterin omalla grafiikkaeditorilla. Grafiikkaeditori on alkeellinen versio kunnollisesta grafiikkaeditorista, mikä tarkoittaa sitä, että sillä on todella hankalaa saada mitään näyttävää grafiikkaa tehtyä. (KUVA 3) Tämä tarkoittaa sitä, että lähetyksen graafinen ilme pysyy aika vaatimattomana. TriCasterin valmistaja Newtek valmistaa myös 3D-mallinnusohjelmaa nimeltä Lighwave. Tämä ohjelmiston

avulla TriCasteriin pystyy rakentamaan grafiikoita ja 3D-studiota sekä niin sanottuja picture-in-picture -kuvia. Picture-in-picture kuvat tarkoittavat sitä, että kuvassa näkyy kaksi eri videokuvaa yhtä aikaa. Tällä ohjelmalla pystyy tekemään juuri sellaisia grafiikoita kun itse haluaa. Ongelmaksi muodostuu sen kallis hinta ja se on todella laaja ohjelmisto, joten sen opettelemiseen menisi paljon aikaa. Toinen TriCasterin kompastuskivi on se, että ohjelmiston alla pyörii Microsoft Windows Xp, joka saattaa kaatua kesken lähetyksen, jolloin joudumme ikävään tilanteeseen, koska kuva ja ääni katoavat niin pitkäksi aikaa kunnes kone on uudelleen käynnistetty.

KUVA 3. TriCasterin grafiikkaeditori

TriCasterista on saapunut kaappoihin uusi malli nimeltä TCXD850. Tässä uudessa mallissa on paljon hyviä ominaisuuksia, se muun muassa tukee teräväpiirtolähetyksiä. Uudessa TriCasterin mallissa on sisääntulo kahdeksalle videokameralle. Toinen hieno ominaisuus on, että sillä pystyy näyttämään kuvaa kaikista kameroista suoraan samalle näytölle, missä itse pääohjelmistokin on, joten ohjaajan ei tarvitse katsoa kaikkia tarkkailumonitoreita erikseen. Vanhemmissa TriCasterin malleissa on ongelmana vain kolmen videokuvan näkyminen yhtä aikaa leikkausruudulla. Jos halutaan tehdä enemmän kuin kolmen videokameran monikameratuotantoa, pitää jokaiselle videokameralle olla erikseen tarkkailumonitorit.

3.5 V-8 Videomikseri

Heräämön studiossa on juontajien takana taustamonitorit. Esimiehet halusivat, että monitoreissa voisi näyttää videokuvaa studion ulkopuolelta. Taustamonitoreista tulisi myös pystyä näyttämään valokuvia, videoita ja Internet -sivustoja. Tällaisiin tehtäviin otettiin avuksi V-8 videomikseri.(LIITE 6) Heräämön TriCasterissa on kuusi sisääntuloa videokuvalle. Viisi niistä on käytössä studion sisällä oleville videokameroille ja kuudenteen sisääntuloon laitettiin kiinni videomikseri. Videomikserin hyöty on se, että sillä saadaan kahdeksan sisääntuloa lisää. Videomikserin kahdeksasta sisääntulosta on tällä hetkellä aktiivisesti käytössä kolme sisääntuloa. Siihen on kytketty sääkamera, studionulkopuolinen videokamera ja P-10 grafiikkamikseri, josta kerron lisää osiossa 3.6.

Videomikserin avulla pystytään näyttämään videokuvaa studion ulkopuolelta studion sisällä oleville ihmisille. Esimerkiksi jos studion ulkopuolella leikataan juontajan hiuksia, voidaan näyttää sitä videokuvaa monitoreista studion sisällä oleville ihmisille ja he voivat kommentoida tätä hiusten leikkausta lähetyksessä. Koska V-8 on kiinni TriCasterissa, voidaan leikata studion ulkopuoliseen videokuvaan lähetyksessä, niin että videokuva tulee koko television ruudun kokoisena.

Heti kun tekniikka kehittyy tarpeeksi ja saadaan kohtuullisen hintaisia videopuheluita tehtyä, niin voimme myös ottaa raportteja satojen kilometrien päästä lähetykseen V-8 videomikserin avulla. Tästä lisää osiossa 3.7 kannettava tietokone.

3.6 P-10 Grafiikkamikseri

Heräämössä puhutaan lähetyksen aikana ajankohtaisista asioista. Aiheena voivat esimerkiksi olla uutiset tai viihdemaailman kuulumiset. P-10 grafiikkamikserin avulla Heräämön lähetyksiä pystytään kuvittamaan.(LIITE 6) Kuvittamisella tarkoitetaan sitä, että juontajien lisäksi kuvassa on myös muita kuvia, joilla tuodaan lisää syvyyttä ja pidetään katsojan mielenkiinto yllä. Esimerkiksi jos juontajat puhuvat Cheek -nimisestä artistista niin grafiikkamikserin kautta pystytään laittamaan Cheekin musiikkivideo

pyörimään taustamonitoreihin. Grafiikkamikseri tuo lisää ilmettä lähetykseen. Grafiikkamiksereihin on laitettu Heräämön logot animaatioina, jotka pyörivät taustalla monitoreissa, jos ei ole mitään muuta näytettävää sillä hetkellä. Taustamonitoreissa pyörivästä materiaalista on myös toinenkin hyöty: Sillä pystyy hyppäämään kätevästi suojaviivan yli. Tästä lisää osiossa 4.1 suojaviiva.

P-10 grafiikkamikseri toimii muistikortin kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki materiaali, mitä sinne haluaa laittaa, tallentuu muistikortille. Tämä on hyvä ominaisuus silloin, jos tätä laitetta käytetään useassa eri televisiolähetyksessä. Näin ollen jokainen voi ladata kortille omat grafiikat ja kortti voidaan ottaa käyttöön lähetyksen alussa. Muistikortti-mekanismiin hyviin ominaisuuksiin kuuluu myös se, että siitä on helppo tehdä varmuuskopio.

P-10 grafiikkamikserin ehdottomia huonoja puolia on sen todella kranttu yhteensopivuus erilaisten kuva- ja videoformaattien kanssa. Esimerkiksi se ei osaa automaattisesti näyttää valokuvia oikeassa kuvasuhteessa, joten jokainen valokuva täytyy ensin käsitellä erikseen ennen kuin sitä voi syöttää mikseriin. Toinen huono ominaisuus on se, että mikseri kommunikoi tietokoneen kanssa USB-kaapelin avulla. Kun grafiikkamikseri kytketään tietokoneeseen, niin grafiikan pyörittäminen itsessään pysähtyy siksi aikaa. Tämä on huono ominaisuus työnkulun kannalta. Esimerkiksi jos minulle annetaan valokuva laitettavaksi taustamonitoreihin liian lyhyellä varoitusajalla, niin en välttämättä ehdi laittaa kuvaa grafiikkamikserin sisälle ennen kuin juonto alkaa. Jos mikseriin haluaa ladata videon, niin siihen täytyy varata aikaa, sillä videota lisättäessä mikseri kääntää sen omaan formaattiin ja siihen kuluu aikaa joten sekin täytyy ottaa huomioon hyvissä ajoin ennen juontoa.

3.7 Kannettava tietokone

Heräämön lähetyksessä juonnoissa puhutaan usein erilaisista Internet-sivustoista ja tähän tarkoitukseen kannettava tietokone on oikein kätevä. Kannettavan tietokoneen pystyy yhdistämään TriCasteriin ja tätä kautta TriCaster pystyy reaaliajassa näyttämään videokuvaa tietokoneelta. Tällaista ominaisuutta pystymme hyödyntämään esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, joissa juontajat puhuvat lähetyksessä Voicen Internet-sivuilla olevista kisoista. Tällä ominaisuudella voimme näyttää katsojille kyseiset sivut ja näin he tutustuvat samalla Internet-sivuihimme. Tämä taas lisää ohjelman seuraamisen miellekyyttä. TriCasterin ohjelmiston ja kannettavan tietokoneen avulla myös pystymme näyttämään säätiedotteessa sääkartan. Tällä tietokoneella hallinnoidaan myös P-10 grafiikkamikseriä.

Kannettava tietokone palvelee myös muita tarkoituksia. Sen avulla voin siirtää verkkoasemilta toiselle tarvittavaa materiaalia lähetyksen tekemiseen, olivat ne sitten valokuvia tai videoita. Kannettavalla tietokoneella pystyn myös seuraamaan Internet-sivuston kautta kappaleiden kestoja, joka helpottaa minua ohjaamossa, koska voin valmistautua seuraavaan juontoon. Tietokone on siis erittäin merkittävässä roolissa Heräämön ohjaamisen työnsäntä kannalta.

Tulevaisuudessa kannettavalla tietokoneella tullaan myös vastaanottamaan Skype-puhelut. Niissä on vielä hieman teknisiä ongelmia Internet-yhteyksien takia, mutta heti kun Internet-liittymät saadaan tarpeiksi nopeiksi niin Heräämö ottaa myös käyttöön Skype-puhelut. Ongelma Internet-yhteyksissä on se, että tiedostoja saadaan kyllä nopeasti liikutettua meille sisälle päin, mutta niitä ei saada lähetettyä tarpeiksi nopeasti eteenpäin. Tällä hetkellä on tarjolla monenlaisia datapaketteja, joilla voi siirtää langattomasti tiedostoja, mutta ne eivät ole tarpeiksi nopeita videon lähettämiseen. Tästä koituu sellainen ongelma, että videopuhelu joko katkeaa tai sitten kuva päivittyy todella hitaasti ja se ei näytä kovin hyvältä lähetyksessä. Toinen vaihtoehto olisi kännykällä soitetut videopuhelut, mutta niissä on täysin samat ongelmat.

3.8 Musiikkivideoserveri

Heräämön neljän tunnin suorassa lähetyksessä on 38 juontoa. Aina kun juontaja lopettaa juonnon painamalla nappia niin musiikkivideoserveri saa käskyn lähteä pyörittämään videota. Tämä on tehty toimimaan automaattisesti siten, että videokuva, joka menee pääserverille TriCasterilta, vaihtuu videokuvaan joka tulee musiikkivideoserveriltä. Kun video loppuu, niin videokuva vaihtuu takaisin TriCasterille musiikkivideoserveriltä. Tästä tulee suunnaton hyöty työnkulun kannalta, tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ohjaajan ei tarvitse keskittyä juontojen alkamiseen ja loppumiseen vaan sen hoitaa automatisoitu serveri. Tämän avulla jää enemmän aikaa valmistella seuraavaan juontoon tarvittavat asiat kuntoon, kuten esimerkiksi kuvituskuvat ja uudet grafiikat.

4 KUVALLISET ONGELMAT

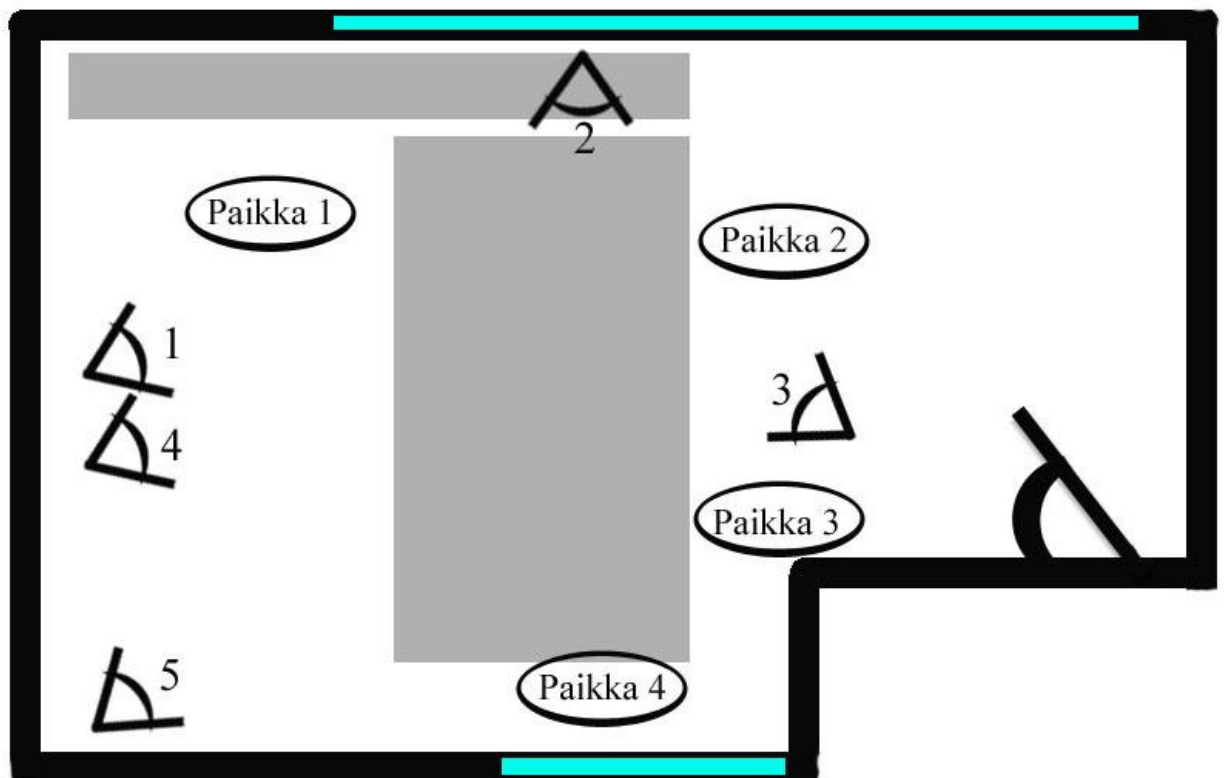
Olen ollut mukana Heräämön tekemisessä alusta alkaen. Heräämön kanssa on ollut monenlaisia ongelmia, kuten esimerkiksi juontajien on pitänyt totutella seisomaan lähetyksen aikana ja ottaa katsekontakti kameroihin. Kamerat ovat vaihdelleet useasti paikkaa ja lavastukset ovat muuttuneet. Heräämö on myös muuttunut paljon toiveiden ja eri tarpeiden takia.

Tässä osiossa perehdyn muutamaan tämän hetkiseen ongelmaan ja niiden ratkaisuehdotuksiin. Ehdotusteni avulla toivon kehittäväni Heräämön työnkulkua uudelle tasolle.

4.1 Suojaviiva

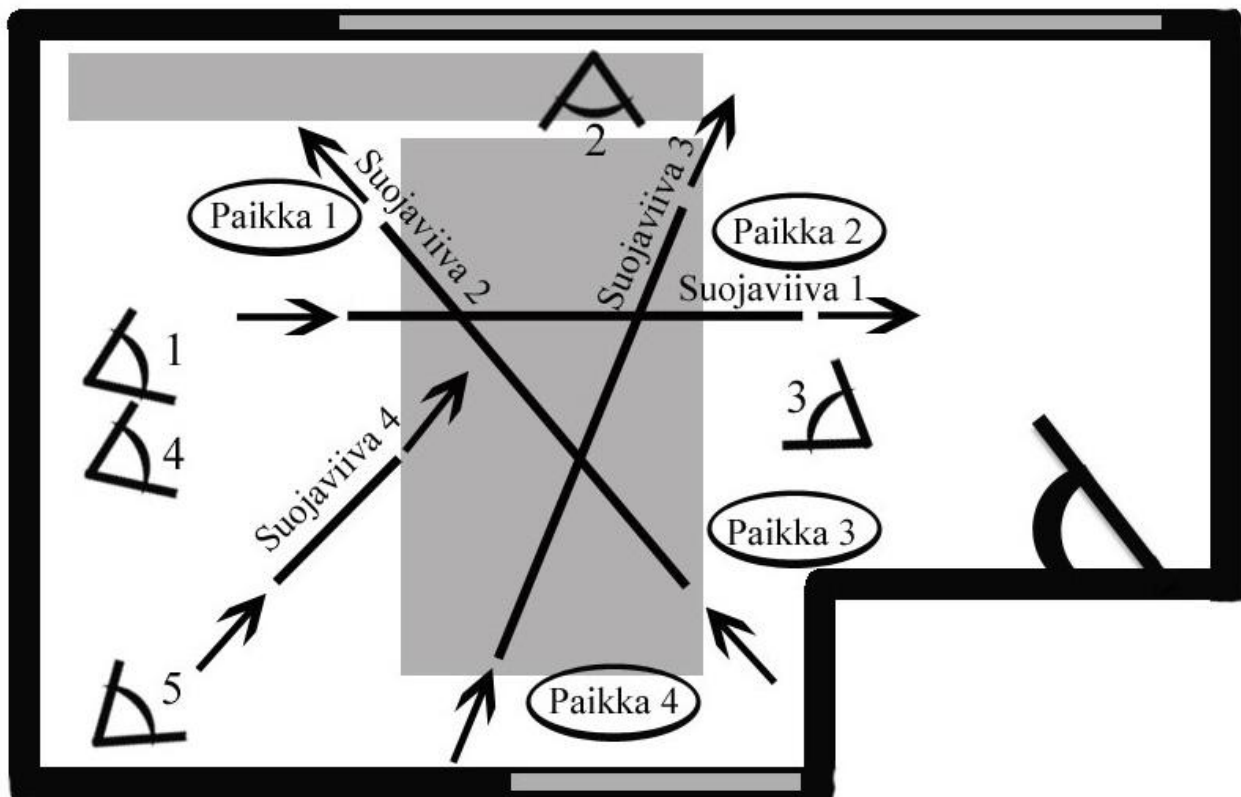
Suojaviivalla videokuvauksissa tarkoitetaan viivaa jota ei saa ylittää. ”Suojaviiva on kahden kuvatärkeän pisteen välinen, kuvatilaan kuviteltu viiva” (Pirilä, Kivi 2005, 117.)

Heräämön lähetyksessä on studion sisällä käytössä viisi videokameraa. Videokameroiden sijoittelu lähtee purkautumaan pääjuontajan kohdalta eli paikalta 1 (KUVA 4 a) Hänen mukaansa määräytyy ensimmäisen videokameran paikka. Tämä sen takia, että radionlähetykseen vaadittava tekniikka on sijoitettu paikan 1 kohtaan radiopöydässä eli häntä ei voi liikuttaa muualle. Luonnollinen paikka vastajuontajalle on pääjuontajaa vastapäätä eli sijoitamme hänet paikkaan 2. Sen jälkeen tulevat ylimääräiset paikat 3 ja 4. Paikkaa neljä käyttää uutistenlukija, koska taustalle halutaan lasi, josta näkyy toimituksen vilkas elämä.

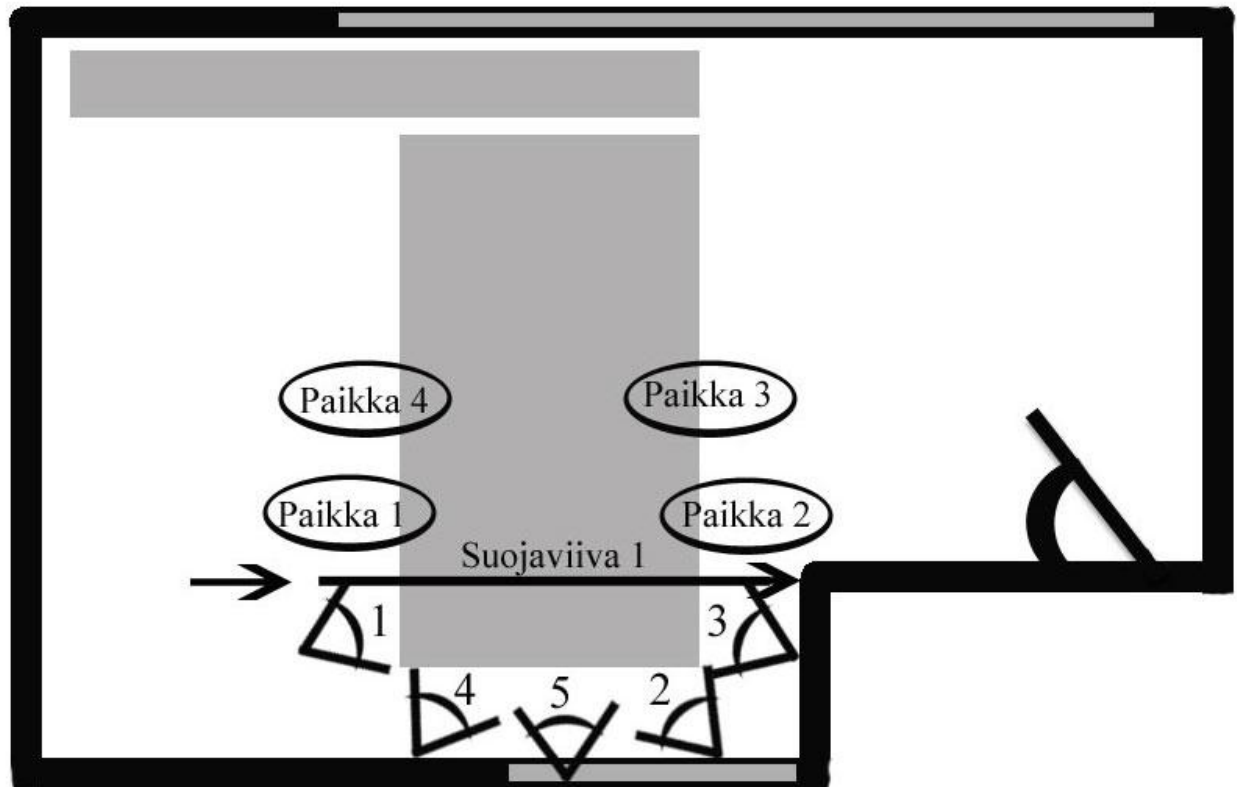
KUVA 4 a. Videokameroiden sijoittelu Heräämön studiossa.

Tästä seuraa sellainen ongelma, että juontajien paikkojen välille muodostuu neljä erilaista suojaviivaa.(KUVA 4 b) Tämä hankaloittaa videokameroiden välillä leikkaamista suorassa televisiolähetyksessä. Suojaviivoja on sen takia useita, koska jokainen videokamera on sijoitettu eri tarpeiden mukaan. Hyvä puoli tässä asetelmassa on, että kenestäkään ei tule profiilikuvaa. Suojaviivan yli voi siirtyä sillä tavalla, että leikataan taustamonitoreissa pyöriviin kuviin. Sen jälkeen voimme taas leikata ihan mihin tahansa videokameraan, koska suojaviiva määräytyy vasta sen jälkeen. Jos tulee sellainen tilanne, että paikat 1,2 ja 3 kolme ovat käytössä ja meidän täytyy leikata paikkojen välillä, niin silloin muutamme kuvakomposition sillä tavalla, että juontajat on sommiteltu keskelle kuvaa. Esimerkiksi kun juontaja paikalla 1 puhuu juontajalle paikalla 2, niin silloin on käytössä suojaviiva 1. Tämä tarkoittaa sitä, että leikkaaminen sujuu sulavasti paikkojen 1 ja 2 välillä. Jos juontaja paikalla 2 kääntyy katsomaan paikkaan numero 3 ja alkaa puhua sinnepäin, niin silloin tulee käyttöön suojaviiva 3, jolloin voi leikata paikkojen 2 ja 3 välillä. Tässä tilanteessa ei voi leikata paikkaan 1, koska silloin ylittyy suojaviivan 3.

KUVA 4 b. Suojaviivat Heräämön studiossa.

Tämän takia olisi äärimmäisen tärkeää, että Heräämön kamerat sijoitettaisiin siten, että olisi vain yksi suojaviiva. (KUVA 4 c) Tällä on myös suurin vaikutus työnkulkuun: jos suojaviivoja olisi vain yksi, ei tarvitsisi vaihtaa kertaakaan kuvakompositioita ja suoran lähetyksen leikkaaminen olisi helpompaa, koska ei tarvitsisi taistella suojaviivojen ylityksien kanssa.

KUVA 4 c. Uuteen suojaviivaan vaadittavat muutokset

Uuden suojaviivan saavuttamiseen vaadittaisiin muutoksia videokameroiden ja juontajien paikkojen suhteen. (KUVA 4b ja 4c) Videokamerat pitäisi kaikki siirtää uuteen paikkaan, Heräämön radion lähetyspöytä pitäisi uudelleen muotoilla lähetystekniikan suhteen, studiovalot pitäisi asettaa uudelleen sekä taustamonitorien paikat tulisi siirtää. Tästä muutoksesta tulisi paljon hyötyä, esimerkiksi lähetyksen aikana juontajat voisivat kertoa asioita suoraan katsojalle, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että he ottaisivat katsekontaktin suoraan videokameraan. Edellisessä asetelmassa oli sellainen ongelma, että kameraa 3 ei saatu suoraan vastapäätä paikasta 1, mikä tarkoittaa sitä, että jos juontaja paikalla 1 halusi ottaa katsekontaktin kameraan, niin

hänen täytyi aina kääntyä kameraa kohden. Uudella suojaviivan asettelulla tästä ongelmasta selvittäisiin, koska kamera voisi olla melkein paikan 2 vieressä. Toinen hyöty on, että kaikki videokamerat olisivat piilossa lähetyksen aikana ja ne eivät näkyisi kuvissa. Tällä muutoksella saataisiin juontajien paikkoja siirrettyä kolme metriä kauemmas studion päätyseinästä, mikä toisi myös lisää syvyyttä ja mielekkyyttä kuviin. Muutoksen avulla katseen suuntaan jätetty tyhjä tila saa paljon suuremman merkityksen. Pirilä (Pirilä, Kivi 2005, 106.) mainitsee rajaamisesta seuraavaa: — —jos esiintyjät ovat kuva-alassa mielivaltaisesti eri paikoissa esim. niin ettei katseen suunnalle ole jätetty tilaa, vaan tila on jätetty esiintyjän taakse tai esiintyjän asema vaihtelee epäjohdonmukaisesti paikasta toiseen, on otoksia vaikea saada sopimaan keskenään. Kuvajoukot ovat luonnottomia ja yleisvaikutelma sekava.

Suurin hyöty tulee siitä, että suojaviivaa ei tarvitse ylittää lähetyksen aikana, mikä tekee leikkaamisesta paljon helpompaa ja laadukkaampaa. Eli työnkulku parantuu huomattavasti. Vaikka kyseessä onkin radiolähetys, josta tehdään myös samalla televisiolähetystä, niin tämän muutoksen ansiosta lähetys myös näyttäisi uskottavammalta ja enemmän perinteiseltä monikameratuotannolta.

Muutoksesta koituva haitta olisi, että säätiedote pitäisi aina mennä lukemaan paikalta 3. Nykyisessä mallissa sään pystyy lukemaan paikalta kaksi, koska siihen on suunnattu kaksi videokameraa ja molemmat niistä on rajattu eri tavalla. Tässä uudessa ehdotuksessani se ei onnistuisi, koska paikan 2 viereen ei jää tyhjää tilaa juontajan oikealle puolelle. Tämä tarkoittaisi sitä, että videokamera numero 4 säädettäisiin siten, että siinä olisi tyhjättilaa kuvassa juontajan oikealla puolella. Uutisten aikana juontaja siirtyisi paikalta 2 paikalle 4 ja lukisi sään. Sään jälkeen juontaja voisi automaattisesti siirtyä paikalle kaksi. Toinen huono puoli on, että jos juontajat paikalla 1 tai 2 kääntyisivät katsomaan paikkaa 3 ja 4, niin heistä näkyisi kuvissa vain takaraivot. Tämä on toisaalta hyväksyttävää, koska jos paikalla on esimerkiksi vieras, niin yleensä vieras puhuu enemmän ja tämän takia juontajia ei tarvitsisi näyttää. Jos juontajat puhuisivat vierasta kohden, niin silloin voisi leikata videokameraan 5, joka on tässä tapauksessa laajakuva kaikista. Yleensä vieras on lähetyksessä mukana vain kahdessa juonnossa 38:sta.

4.2 Miehittämättömät kamerat

Tyypillisessä monikameratuotannossa ovat aina mukana kameramiehet, jotka käyttävät videokameroita ja varmistavat komposition olevan kohdillaan. Vaikka Heräämö onkin monikameratuotanto, niin se on suunniteltu toimimaan miehittämättömillä kameroilla. Tämä hankaloittaa työnkulkua sen takia, koska videokamerat pitää käydä aina säätämässä itse. Tämä tarkoittaa sitä, että kompositio saattaa mennä pieleen juonnon aikana. Hyvä kuvakompositio muodostuu erilaisista elementeistä, jotka yhdessä muodostavat harmonisen kuvan (Mascelli, 1998, 197.) Komposition korjaamiseen tarjoutuu mahdollisuus vain silloin, kun Heräämössä pyörii musiikkivideo tai on mainoskatko. Heräämössä on valot säädetty niin, että videokameroiden aukkoa ei tarvitse säätää lähetyksen aikana. (katso kohta 3.2 Valot) Lähetyksen aikana saattaa juontaja tauon aikana käydä studion ulkopuolella, ja takaisin tullessaan hän saattaa mennä vahingossa eri kohtaan seisomaan. Tämä tarkoittaa sitä, että videokameraan alun perin säädetty kuvakompositio menee rikki. Ainoa vaihtoehto on mennä studioon ja säätää kuvan kompositio uudelleen. Joskus saattaa juontaja nousta juonnon alkaessa penkiltä ylös ja pökätä vahingossa kameraa, jolloin kuva kompositio kärsii. Tämä on ongelma sen takia, koska studioon ei voi mennä kesken lähetyksen, ja kun videokamerat ovat miehittämättömiä, niin niitä ei ole kukaan korjaamassa.

Ongelma olisi helposti korjattavissa käyttämällä Heräämössä motorisoituja kolmijalanpäitä. Niiden avulla ohjaamon puolelta pystyisi valitsemaan tarvittavan kolmijalanpäiden aktiiviseksi ja muuttamaan videokameran asentoa, kun kamera on suunnattu väärin. Toinen ongelma on, että juontajat vahingossa pökkivät videokameroita, koska ne ovat heidän kulkureiteillään. Se olisi helposti vältettävissä ratkaisulla, jonka esitin osiossa 4.1.

5 PÄÄTÄNTÄ

Heräämössä on käyty läpi monenlaisia vaiheita kuluneiden vuosien aikana. Tätä työtä kirjoittaessani palasin niihin lähtökohtiin, mistä työ aikoinaan aloitettiin. Heräämö on omalla tavallaan ainutlaatuinen projekti Suomessa, koska vastaavanlaista ei ole käytössä millään muulla kanavalla.

KUVA 5 Heräämön studio vuonna 2008

Heräämö on radio-ohjelma joka on suunnattu kuuntelijoille. Tänä päivänä olemme hyvin onnistuneet tuomaan sen lähemmäs televisiolähetystä ja tällä tavoin pystymme tyydyttämään myös katselijoiden tarpeita. Heräämö lähti alun perin liikkeelle kokeiluluontoisena ideana ja nykyään se on vakavasti otettava, aamukatsojista kilpaileva, neljän tunnin suora televisiolähetys.

KUVA 6 Heräämön studio vuonna 2010

Työssäni olen käynyt läpi ne asiat, joilla Heräämön työnkulku muodostetaan juonnon aikana ja siihen vaadittavia laitteistoja. Näiden laitteiden tuominen Heräämöön on syntynyt tarpeesta palvella katsojaa paremmin. Aina kun Heräämöön tulee uusia laitteita niin ne vaikuttavat joko positiivisella tai negatiivisella tapaa työnkulkuun. Tätä työtä tarkastellessa huomasin, kuinka hienosti olemme onnistuneet istuttamaan nämä laitteet sujuvaan työnkulkuun. Työnkulku on avain menestykseen, olit sitten jääkiekkotähti tai formulamekaanikko.

Opinnäytetyön mukana tulee Dvd-levy, johon on koostettu lyhyitä pätkiä eri juonnoista Heräämön lähetyksestä. Dvd-levyllä on Uutisjuonto ja sääjuonto, jossa juontaja Sini Virtanen lähetetään seisomaan jälle kertomaan sää. Dvd-levyllä on myös juonto, jossa käytetään Sony DVCAMia studion ulkopuolella ja siinä juonnossa käytetään hyväksi studion sisällä olevia taustamonitoreita. Mukana ovat myös esimerkit artistihaastattelusta sekä perinteisestä insertistä.

Uutis- ja sääjuonnossa näemme, miten suojaviiva vaihdetaan katseella. Tässä juonnossa näemme myös, miten sääkartta tulee näkyviin kannettavalta tietokoneelta. Juonnossa on myös sääkamera käytössä ja sen kuva näkyy taustamonitoreista

Toisessa juonnossa näemme kun Sini Virtanen on lähetetty jälle seisomaan niin, että me voimme kuvata häntä sääkameralla. Tämä on tyypillinen juonto siitä miten tuomme katsojalle lisää kuvituskuva tilanteesta ja elävöitämme lähetystä. Jos tämän juonnon aikana laittaa silmät kiinni, niin tietää miltä se olisi kuulostanut radiossa.

Kolmannessa juonnossa leikataan juontaja Jani Nivalan hiuksia studion ulkopuolella. Tässä juonnossa käytetään Sonyn DVCAMia ja sen antama videokuva lähetetään studion sisälle, missä juontaja Elina Viitanen voi kommentoida tilannetta näin radioon ja televisiossa voi seurata tapahtumaa kuvan kanssa.

Neljännessä esimerkissä on artistihaastattelu. Heräämön studioon on saapunut vieraaksi Raptori-yhtye. Taustamonitoreita käytetään haastattelun kuvittamiseen. Tästä videosta voi hyvin seurata, miten suojaviivaa vaihdellaan haastattelun aikana.

Viimeisessä viidennessä esimerkissä on tyypillinen raportti juontaja Juha Valviolta. Juha Valvio tekee raportteja ympäri Suomea.

Näissä kaikissa esimerkeissä käytetään niitä laitteita, joista tässä opinnäytetyössä on puhuttu. Esimerkeistä pystyy myös tarkkailemaan sitä, miten suojaviiva käyttäytyy ja miten laitteiden työnkulku on suunniteltu toimimaan Heräämön lähetyksessä. Toisesta juonnosta huomaa, kuinka juontaja Jani Nivala joutuu kääntämään rintamasuuntaansa videokameraa kohden, kun hän haluaa ottaa katsekontaktin kameraan. Jos Heräämön studiossa otettaisiin käyttöön videokameroiden uudelleensijoittelu, josta puhun osiossa 4.1, niin tältä ongelmalta vältyttäisiin. Raptorin haastattelu on hyvä esimerkki siitä, kun tulee liian kiire, niin videon kompositiota ei ehdi laittaa kunnolla kohdalleen ja juonnon alkaessa sitä ei enää pysty muuttamaan paremmaksi. Eli tässä tilanteessa olisi hyvä, jos olisi käytössä motorisoidut kolmijalanpäät, jolloin Heräämön työnkulusta tulisi

parempi. Raptorin haastattelusta voidaan myös huomata miten suojavaiva käyttäytyy ja tätä kautta pystytään miettimään olisiko 4.1 osiossa esittämäni ratkaisu parempi jatkoa ajatellen.

KUVA 7. Heräämö ilman lisälaitteita vuonna 2008

Heräämö on tullut aimo harppauksen eteenpäin siitä mitä se oli kun lähdettiin ohjelmaa tekemään, mutta sitä voi vieläkin paljon parantaa. Suojaviiva on monesti ongelmana joka kuvauksissa, oli sitten kyseessä elokuva- tai televisiotuotanto. Suojaviivan muuttaminen Heräämössä on isotöinen juttu, mutta uskon sen kannattavan ja vievän Heräämöö tasokkaamman televisiolähetysten suuntaan. Kuluneen kahden vuoden aikana olen oppinut paljon suoran televisiolähetysten tekemisestä, kuin myös radionkin. Se mikä tästä tekeekin hienoa, johtuu juuri nimenomaan siitä, että aina voi kehittyä. Koskaan ei ole liian hyvä ja jos on, niin sitten on pahasti erehtynyt alasta. (LIITE 7)

6 LÄHTEET

Pirilä, K. & Kivi, E. 2005. Otos: Elävä kuva – elävä ääni ensimmäinen osa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Pirilä, K. & Kivi, E. 2008. Leikkaus: Elävä kuva – elävä ääni toinen osa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Mascelli, J. 1998. The Five C's of cinematography. Los Angeles: Silman-James Press

Grey, C. 2004. Master Lighting Guide for Portrait Photographers. Buffalo: Amherst Media, Inc.

Evans, R. 2005. Practical DV Filmmaking, Second Edition. Focal Press; 2nd edition

7 LIITTEET

LIITE 1

DVD-levy

LIITE 2

JVC Everion videokamerasta kaapattu kuva.

LIITE 3

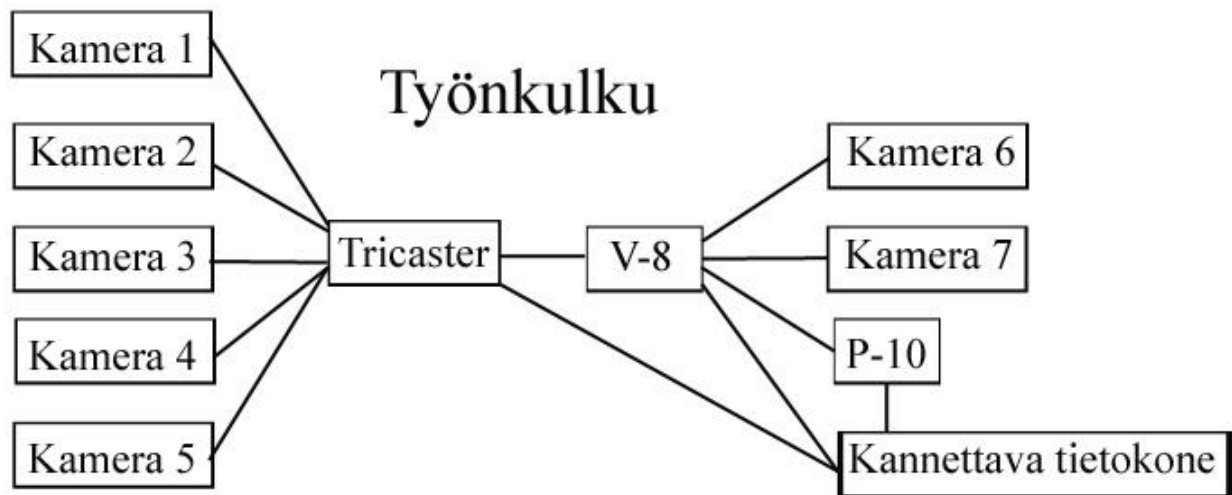
Sonyn HRV-HD1000E videokamerasta kaapattu kuva.

LIITE 4

Sony DVcam

LIITE 5

Heräämön laitteiden työnkulku.

LIITE 6

Vasemmalla P10-grafiikkamikseri ja oikealla V-8 videomikseri

LIITE 7

Heräämön aamutiimi alkaen vasemmalta: Marianne Tuominiemi, Jani Nivala, Elina Viitanen, Juha Valvio, Juha Västi ja Särö.